

2.

UN PROJECTE PER A CATALUNYA I ESPANYA

Avui, els catalans ens trobem en una nova etapa històrica. Després de dues dècades de democràcia, que han estat molt positives per al desenvolupament del nostre país, Catalunya ha de donar un pas endavant per tal de respondre a la nova situació que vivim i que compartim amb els altres països d'Europa. La globalització ens afecta i ens afectarà cada dia més. És una dada clau de la nostra nova realitat. D'altra banda, la construcció de la Unió Europea esdevé el signe més emblemàtic d'un procés molt profund de transformacions que es duen a terme en el nostre entorn més immediat.

I en aquesta nova etapa, una gran esperança recorre Europa. Aquesta esperança es diu: *devolució i federalisme*.

Devolució vol dir apropar el poder a la societat. Devolució vol dir retornar la capacitat democràtica de decisió a la gent, a les ciutats i pobles, a les regions, a les nacionalitats. Europa viu un procés voluntari d'unificació política, econòmica i social sense precedents. Però aquesta construcció europea, si vol reeixir, ha de comportar, alhora, la conquesta d'espais més grans de llibertat, d'ampliació de la seva base democràtica. I això només es pot fer mitjançant l'acostament del poder de decisió a la gent, que és en qui rau la sobirania.

Aquesta voluntat de proximitat del poder, en el preàmbul de la constitució europea —el Tractat de la Unió—, pren el nom de subsidiarietat. Aquest concepte, de nom complicat, amaga una realitat ben simple: l'afirmació que tot allò que pugui fer l'administració més pròxima al ciutadà no ho faci una administració de rang superior. Com més allunyat està el poder, més esquiva el control democràtic dels ciutadans i de les ciutadanes. L'Europa del futur ha d'apostar per la proximitat del poder, perquè, tot i ser respectuosa amb els estats que l'han creada, es troba

inexorablement abocada a fer prevaler, en la seva organització, l'autèntic ordre democràtic: el que va de baix a dalt.

En aquests moments, a tot Europa vivim processos de devolució. A la Gran Bretanya, el govern Blair ha propiciat el retorn de parcel·les importants de sobirania a Escòcia i al país de Gal·les. A països amb molt poca tradició autonomista, com Itàlia o Portugal, governs progressistes estan impulsant processos de descentralització administrativa i política. També a França, el govern Jospin malda per una més gran atenció al desenvolupament regional i pel respecte a la pluralitat lingüística. I tots aquests països, de prop o de lluny, es fixen en la realitat espanyola, perquè ha estat un exemple singular en què hem passat d'una dictadura que negava per essència la pluralitat nacional, cultural i lingüística d'Espanya, a una configuració federalitzant que té com a eixos dues idees bàsiques: la unió i la llibertat.

2.1. **PER UN CATALANISME FEDERAL**

A Catalunya, vivim la devolució, aquest retorn de sobirania cap a les nacionalitats, amb una particular esperança. Perquè l'Europa federal —i amb ella la nova Espanya federal— neix d'una forma que restitueix el sentit de les realitats nacionals i culturals negades en el camí de la construcció de l'estat absolutista, primer, i de l'estat liberal, després. Situar ara les decisions polítiques a la base del sistema capgira l'ordre tradicional, i culmina allò que ara fa dos-cents anys la Revolució Francesa només va encetar: la devolució del poder a la societat. La devolució significa, ara, organitzar el pluralisme, aprofundir la llibertat. I així, Europa, mentre es construeix com una entitat supranacional, es reconcilia amb la seva història de diversitat interna.

El nostre federalisme vol invitar els catalans i les catalanes a la construcció d'un projecte per a Catalunya, per a Espanya i per a Europa. Catalunya ha d'encapçalar el procés de transformació d'Espanya. Catalunya és més forta quan les seves raons són compreses i compartides pels altres pobles d'Espanya, i junts avancem en la mateixa direcció.

Creiem que cal continuar en el desplegament federal de la Constitució i fer un pas més en el pacte constitucional per avançar en la consolidació d'una Espanya plurinacional i federal. Si volem anar endavant, és necessària la nostra total implicació en la consolidació i aprofundiment de l'actual estat autòmic per tal de convertir-lo en un estat federal.

El federalisme més sincer parteix del reconeixement de les diferències. Catalunya expressa el seu caràcter nacional a partir de la història, la llengua, la cultura, el dret i la política. Aquest indispensable reconeixement de les diferències ha de suposar també que els ciutadans i les ciutadanes de Catalunya puguin exercir plenament els drets que se'n deriven.

El nostre federalisme es fonamenta en la proximitat, en la corresponsabilitat i en la confiança. Entenem la confiança com a responsabilitat compartida, és a dir, responsabilitat que ha de funcionar en les dues direccions. Responsabilitat que s'ha de basar en la confiança, la lleialtat i la solidaritat. I, si comporta l'acceptació de la unitat lliurement assumida, és perquè se'ns accepta la diversitat, perquè se'ns respecta i se'ns protegeix la diferència.

Aquesta confiança és el que ens permet afrontar d'una altra manera el nostre passat, que ha donat peu a un sentiment d'acritud, com a poble, com a resultat de la nostra història.

Seixanta anys enrera, l'Estatut va ser abolit per la força de les armes, el president de la Generalitat va ser ignominiosament afusellat, i una dictadura ens va negar les llibertats democràtiques i nacionals durant quaranta anys. Amb la transició a la democràcia, Catalunya va ser generosa i va cedir més que no va exigir, perquè tots sabíem que era prioritària la consolidació de la democràcia a Espanya.

El resultat fou l'ambigüitat calculada de la Constitució de 1978, que no gosa definir quines són les llengües que es parlen a Espanya i que l'Estat ha d'assumir com a pròpies. Vint anys després, és just esperar un reconeixement explícit com a nació, que es tradueixi en l'acceptació categòrica de les nacionalitats històriques, en la redacció i en l'aplicació de les lleis bàsiques, en les formes de funcionament de l'estat democràtic, en les grans opcions estratègiques i en l'assumpció decidida de la diversitat lingüística i cultural.

Els catalans volem l'Europa de la proximitat, l'Europa de la cohesió social, l'Europa que sigui forta però no una fortalesa, l'Europa defensora de la diversitat i de les identitats, l'Europa de la cultura, l'Europa de la llibertat. L'Espanya que preconitzem hi podrà contribuir, però ha de consolidar la seva cultura política, les seves regles del joc democràtic. I el seu federalisme, que ha de fer explícit i diferencial.

Volem una Espanya més oberta i plural, orgullosa de la seva diversitat. Més que mai, a Catalunya, les forces de progrés estem en condicions de reprendre una de les velles aspiracions del catalanisme: proposar una visió diferent i, amb ella, una articulació diversa d'Espanya. Catalunya anirà endavant, i Espanya també, si som capaços d'actuar amb transparència i joc net. Sempre ens hem oposat a la desconfiança com a principi, i al regateig com a mètode, i oferim la nostra confiança constitucional.

És indispensable una reforma a fons del Senat, com a veritable Cambra de representació territorial de la realitat plurinacional d'Espanya. El Senat federal haurà de ser la cambra de primera lectura parlamentària de tots els assumptes relacionats amb les autonomies i l'espai privilegiat de pacte entre els seus governs. El Senat ha de ser el marc idoni de reconeixement i de protecció dels fets diferencials de la realitat plurinacional d'Espanya, expressió i instrument de la confiança federal.

OBJECTIUS

- Reconeixement explícit de les nacionalitats històriques.**
- Convertir el Senat en una cambra de representació autonòmica. Senat federal, compost per representants acordats per governs i parlaments autonòmics.**
- Presència directa de les nacionalitats històriques a les institucions europees, assumint o compartint la representació del conjunt de l'Estat en les matèries en què tenen reconeguda competència.**

2.2.

PER UN FEDERALISME FISCAL: AUTONOMIA I SOLIDARITAT

Federalisme és compartir un projecte comú des de la pròpia llibertat. És unió en llibertat, acceptar que la diversitat reforça, i no afebleix. Els dos elements crucials del nostre projecte federalista, la llibertat i la solidaritat, són també els que inspiren la proposta de federalisme fiscal.

El federalisme fiscal que propugnem té dos components essencials: *autonomia i capacitat de decisió per a la Generalitat* (i per als governs autonòmics en general) *i solidaritat entre els ciutadans*; és a dir, igualtat bàsica perquè els governs prestin, i els ciutadans rebin, nivells similars de serveis.

Un aspecte fonamental de la transformació de l'Estat de les autonomies és el financer i pressupostari. La distribució de la despesa pública entre els diferents nivells de govern (excloent pensions i classes passives) se situa actualment en la proporció de 53% (govern central), 31% (autonomies) i 16% (poders locals), davant el model 40-30-30, propi dels estats federals més descentralitzats, de manera que queda un camí llarg per recórrer fins aquest objectiu.

Proposem uns percentatges de descentralització del sector públic equiparables als estats federals més descentralitzats, amb el traspàs de les competències d'educació i sanitat a totes les comunitats autònomes i, sobretot, amb el reforçament dels governs locals, fins ara relegats. Proposem atribuir als governs municipals responsabilitats de gestió en ensenyament, habitatge i polítiques actives d'ocupació. Les inversions de l'Estat han d'assegurar un tracte equitatiu als habitants de les grans concentracions urbanes, on els problemes es presenten amb una especial complexitat.

Tot i que hi ha hagut un progrés notable en el sistema de finançament autonòmic i que durant el govern socialista es va millorar la responsabilitat fiscal de les comunitats autònomes, és indispensable aprofundir més en aquest punt i en l'autonomia tributària.

Una part essencial dels ingressos de la Generalitat ha de procedir d'impostos pagats directament pels ciutadans de Catalunya, i el Govern de la Generalitat ha de tenir plena responsabilitat fiscal sobre aquests ingressos.

Les comunitats autònomes han d'estar en condicions de prestar un nivell de serveis similars als seus ciutadans, amb independència de la seva capacitat fiscal. Aquest principi s'ha de traduir en una igualtat bàsica d'ingressos per habitant.

Cal aconseguir la igualtat d'ingressos per habitant entre les comunitats forals i la resta d'autonomies. L'existència de sistemes de finançament diferents no ha de significar un privilegi o una desigualtat flagrant. Cal establir un horitzó per eliminar, de manera gradual, diferències injustificades.

Com a resultat dels objectius anteriors, Catalunya ha de reduir el seu dèficit fiscal respecte de l'Estat. Catalunya és una regió relativament rica dins d'Espanya i, per tant, és lògic que existeixi un dèficit fiscal, és a dir, que pagui més impostos del que rep en forma de despesa pública. Aquest dèficit ha de ser el resultat de pagar en proporció a la renda i rebre en proporció a la població, que són els criteris bàsics que inspiren el nostre model de federalisme fiscal.

OBJECTIUS

- **La descentralització de la despesa pública ha d'arribar abans de deu anys a una distribució 40% (Estat) - 30% (autonomies) - 30% (municipis), similar a la dels estats federals més descentralitzats.**
- **Inversió de l'Estat per habitant en les grans àrees metropolitanes, segons criteris específics i un principi bàsic d'igualtat.**
- **Igualtat d'ingressos per habitant, entre les comunitats autònomes forals i la resta, en un període de vint anys.**
- **El sistema de finançament de la Generalitat ha de respondre als dos principis bàsics d'autonomia i d'igualtat.**
- **La gestió de l'Agència Tributària a Catalunya correspondrà a la Generalitat, amb la participació i corresponsabilitat dels tres nivells d'Administració pública.**

2.3.

PER UN FEDERALISME CULTURAL: EL CATALÀ I EL CASTELLÀ , UN PATRIMONI COMÚ

Espanya és una realitat culturalment plural, amb quatre llengües i quatre cultures bàsiques: castellana, catalana, gallega i basca. Espanya s'ha de saber reconèixer en aquesta pluralitat i fer-la seva.

Tots els governs, tant l'estatal com els autonòmics, tenen la responsabilitat de preservar i promoure aquesta pluralitat cultural i lingüística, com també els drets individuals dels ciutadans. Es fa imprescindible una acció pública mancomunada a tres nivells: l'autonomia, la cooperació entre les autonomies i l'acció federal del Govern de l'Estat.

Dues inèrcies contràries han impedit avançar més: les seculars tendències a concentrar les actuacions culturals en la capital política de l'Estat, deixant de banda altres ciutats capitals en matèria de cultura; i la tendència autàrquica d'algunes autonomies que han abonat, encara, l'inèrcia centralista. Una aliança objectiva certament paradoxal i immobilista.

Propugnem una concepció de federalisme cultural, definida pels trets següents: ple autogovern cultural; establiment de polítiques concertades entre les autonomies referides a una mateixa llengua; i una política cultural federal, de l'Estat, participada per les comunitats autònomes, amb especial representació de les quatre llengües i cultures bàsiques d'Espanya.

La política cultural federal és imprescindible per tres raons: per la participació econòmica de l'Estat en les altres capitals culturals; perquè les llengües i cultures d'Espanya necessiten tot l'esforç públic disponible, per a la seva preservació i promoció; i perquè les polítiques culturals i lingüístiques en els àmbits de la indústria, la comunicació i la concertació internacional reclamen *sine qua non* l'acció de l'Estat.

En aquest marc, es proposa una nova percepció i tractament del castellà a les comunitats amb llengua pròpia: ja no com un perill de domini, ni tan sols com la primera llengua de molts ciutadans, sinó com a patrimoni comú i com a instrument extraordinari de competència internacional, que cal complementar amb el coneixement d'una tercera llengua europea. La llengua castellana ha de ser objecte, també, de les polítiques d'autogovern de Catalunya. Tanmateix, la presència a Catalunya d'una altra llengua pròpia, l'occità (parla aranesa), ha de ser considerada també com un patrimoni lingüístic de tots els catalans, i, per tant, el Govern de la Generalitat i el Govern de l'Estat han de defensar i protegir els drets lingüístics d'aquesta minoria social.

OBJECTIUS

- Reconeixement constitucional explícit de la pluralitat cultural i lingüística d'Espanya.**
- Ús de les quatre llengües al Senat, als documents d'identitat i en altres àmbits.**
- Expressió de la pluralitat hispànica en els plans docents i en les polítiques de difusió pública.**
- Ensenyament plural de la història d'Espanya.**
- Ministeri de les Cultures, participat per les autonomies i amb atenció a la representació de les quatre llengües i cultures bàsiques.**
- Participació dels autogovernos representatius de les quatre llengües i cultures bàsiques en la representació d'Espanya en els organismes europeus i internacionals de cooperació, amb l'impuls de polítiques de preservació i promoció de la pluralitat.**

2.4.

PER UN FEDERALISME JUDICIAL: JUSTÍCIA CATALANA I JUSTÍCIA PROPERA A LA CIUTADANIA

El procés de descentralització de l'Estat de la Constitució de 1978 no ha arribat a la Justícia, i l'estructura judicial espanyola continua essent rígidament centralista, dependent del Consell General del Poder Judicial i amb el Tribunal Suprem com a màxima instància centralitzada. La Justícia és també el servei públic que mereix les qualificacions més baixes dels ciutadans i de l'opinió pública; és lenta, cara, poc eficaç, distant i imprevisible.

La Constitució admet una estructura diferent i descentralitzada de la Justícia, que permetria estalviar molts dels seus defectes, i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya conté previsions que no han estat desenvolupades.

Des d'una lectura federalista del marc constitucional vigent, proposem, en primer lloc, l'atribució de funcions de tribunal de cassació al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que permetria resoldre en darrera instància a Catalunya la gran majoria de recursos judicials iniciats en aquest territori.

Aquest federalisme judicial s'ha de concretar, en segon lloc, en la creació de la Comissió de Justícia de Catalunya, òrgan que hauria d'exercir les competències de govern i direcció de la Justícia catalana que actualment ostenta el Consell General del Poder Judicial. La Comissió de Justícia de Catalunya estaria integrada per representants del Consell General del Poder Judicial, del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i del Parlament de Catalunya.

El federalisme judicial també s'ha de concretar en l'exercici, per part del Parlament de Catalunya, de competències relatives al funcionament, l'organització i el control de l'Administració de Justícia, com ara la fixació de les demarcacions judicials, la participació en el nomenament dels jutges i magistrats que han d'integrar el Tribunal Superior de Justícia, i el debat i, si escau, l'adopció de resolucions en relació amb la Memòria judicial.

El federalisme judicial comporta també una justícia més propera als ciutadans, atesa per jutges, magistrats i funcionaris judicials més coneixedors del dret i de la realitat social i cultural de Catalunya, i més oberta a la participació ciutadana en el seu funcionament. Cal adoptar mesures efectives per promoure l'accés dels ciutadans de Catalunya a la carrera judicial, aprofundir i difondre la cultura jurídica catalana, assegurar una major estabilitat dels jutges i funcionaris judicials destinats a Catalunya, i preveure procediments i institucions de participació ciutadana en la Justícia.

El federalisme judicial, en definitiva, ha d'oferir un servei més eficaç d'administració de Justícia: terminis molt més breus per a l'adopció de les resolucions judicials, mecanismes que n'assegurin l'efectivitat i mesures que garanteixin l'accés efectiu de tots els ciutadans a la Justícia. Cal potenciar les oficines judicials, adoptar mesures de gestió eficient dels serveis de justícia, descongestionar els tribunals amb la promoció de mesures alternatives per a la resolució dels conflictes, i facilitar els mitjans i recursos materials necessaris per a un funcionament molt més eficaç de la Justícia com a servei públic.

OBJECTIUS

- **Atribuir al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya les funcions de Tribunal de Cassació per resoldre, en darrera instància a Catalunya, la gran majoria de recursos judicials iniciats en aquest territori.**
- **Crear la Comissió de Justícia de Catalunya, que exerceixi les competències de govern i direcció de la Justícia catalana que actualment ostenta el Consell General del Poder Judicial.**
- **Exercir, des de la Generalitat, les competències relatives sobre fixació de les demarcacions judicials, la participació en el nomenament dels jutges i magistrats que han d'integrar el Tribunal Superior de Justícia, i el debat i, si escau, l'adopció de resolucions en relació amb la Memòria judicial.**

2.5.

LA CARTA AUTONÒMICA

L'Estatut d'Autonomia ha estat la base jurídica i política de la recuperació de les institucions d'autogovern de Catalunya i de l'atribució a la Generalitat d'un conjunt important de recursos i de competències. Al cap de vint anys de la seva aprovació, l'Estatut és un instrument legal susceptible d'ampliació.

Proposem que el Parlament de Catalunya elabori la Carta Autònoma, com addició i ampliació de l'Estatut d'Autonomia, i que la presenti a l'aprovació de les Corts_Generals, amb el més gran consens polític i social possible.

La Carta Autònoma ha d'emfasitzar els principis de subsidiarietat i de clàusula residual a favor de les administracions inferiors; de lleialtat institucional i de confiança; d'administració única i d'igual dignitat de tots els nivells de govern; d'economia legislativa; de qualitat i de transparència; i de solidaritat, participació i ciutadania europea.

Creiem que la Carta Autònoma ha de palesar una concepció federalista i plural de l'Estat. Amb el reconeixement i protecció formals del català com a llengua de l'Estat. Amb el compromís d'aprofundir i difondre una història comuna d'Espanya i dels pobles i nacions que la formen. Amb la previsió de fórmules concretes que estableixin una participació i una presència significativa i justa de Catalunya en les principals institucions de l'Estat.

La Carta Autònòmica ha de garantir la representació de Catalunya en els òrgans de Govern de la Unió Europea, proporcionalment a la seva responsabilitat en l'exercici de funcions d'interès comunitari, i coherentment amb la seva condició de nació amb una cultura i una història pròpies.

La Carta Autònòmica ha de fer possible l'ampliació de competències i de recursos de la Generalitat. Considerem que les administracions catalanes han de gestionar, com a mínim, el 60% del sector públic corresponent. Creiem que la Carta Autònòmica ha de garantir un tracte fiscal just per a Catalunya.

Volem que la Carta Autònòmica articuli la presència i participació efectiva de la Generalitat en àmbits, infraestructures i serveis d'abast supranacional, a fi de possibilitar que Catalunya pugui tenir un protagonisme actiu en la construcció d'un espai europeu entorn dels Pirineus i de la Mediterrània occidental.

La Carta Autònòmica ha d'establir les bases d'un federalisme interior i garantir-ne l'efectivitat. Creiem que això passa per l'establiment d'una organització territorial simple i equilibrada, basada en les regions i en la institucionalització de les àrees metropolitanes de Catalunya, pel respecte de singularitats ja reconegudes de territoris com l'Aran, i per l'atribució als municipis de majors recursos i competències, principalment en l'àrea d'ensenyament, serveis de benestar i urbanisme, amb l'objectiu d'assegurar que l'Administració local de Catalunya gestioni com a mínim la meitat dels recursos gestionats per les administracions catalanes.

Considerem que la Carta Autònòmica ha de fixar també les bases d'una nova organització política i administrativa de la Generalitat. Com a trets més importants, destaquem l'increment dels poders del Parlament, que no ha de poder ser dissolt anticipadament sense la seva conformitat, la legislació electoral que garanteixi la proximitat entre electors i elegits i la limitació dels mandats d'aquests, i l'aplicació dels principis de transparència, eficàcia, eficiència, descentralització i participació a l'organització política i administrativa de la Generalitat.

OBJECTIU

- El Parlament de Catalunya elaborarà la Carta Autònòmica com addició i ampliació de l'Estatut d'Autonomia i la presentarà a l'aprovació de les Corts Generals.**

3. LA CATALUNYA DEL FUTUR: PRIORITATS DEL NOU GOVERN

Catalunya va saber aprofitar les grans oportunitats de la primera revolució industrial i ha pogut ocupar durant dos segles el lideratge social i econòmic a Espanya. Els desafiaments d'avui són la revolució tecnològica, la mundialització econòmica i la nova societat de la informació, un procés de canvi profund i accelerat. Perquè Catalunya pugui continuar figurant entre els països que progressen, és necessari prendre decisions estratègiques amb un nou govern, que tingui la visió, la passió i la capacitat per construir un país més fort, econòmicament avançat i culturalment preparat.

Un país amb pocs recursos naturals, que ha de basar-ho tot en la pròpia capacitat de treball, ha de dedicar una atenció especial a les persones, és a dir, a l'educació. L'educació de qualitat és el primer requisit per a competir en la nova societat: investigació científica, formació de tècnics i extensió de l'ús de les noves tecnologies a tots els nivells, en un context de creació d'oportunitats per a les empreses.

Per a no perdre cap oportunitat, ni haver de renunciar a estar entre els països més avançats, es necessita la direcció d'un govern amb noves iniciatives, que sàpiga prioritzar la inversió sobre la despesa corrent, que mobilitzi tots els recursos i les energies, que governi en direcció cap al futur.

3.1. UN GOVERN QUE GESTIONI BÉ ELS DINERS PÚBLICS

El pressupost consolidat de la Generalitat per al 1999 és de més de dos bilions de pessetes, una quantitat respectable que encara és per sota de les necessitats i que, en els darrers anys, ha